

I N N B E R E T N I N G

om befarings på Onsaker, gnr. 220,
Ringerike s. & pgd., Buskerud,
23/8-1975.

I et brev datert 12/8-1975 ba eieren, Torbjørn Slåtto om en person fra Oldsaksamlingen kunne undersøke en trekullgrop og et muret gravkammer i Frøyshovåsen.

Det viste seg å være to kullflekker som lå ca. 200 m øst for låven på Onsaker og 4 m vest for sønnens nybygde bolig. I dette området hadde eieren funnet emne til en Nøstvetøks av grønnlig farge (denne steinsorten visste han fantes lokalt), to flintavslag, en ildflint av form som et håndtak og et flatt spinnehjul av kleberstein. Da eieren gjerne ville beholde gjenstandene på grunn av en lokal utstilling som skulle lages på Ringerike Museum, lot jeg ham fortsatt ha dem. I området var det altså på forhånd funnet gjenstander både fra steinalderen og jernalderen. Kull og ett brent bein var også funnet på området.

Den nordligste gropa (grop 1) var allerede avdekket før jeg kom. Den var 0,7 m i tverrmål og 0,10 m dyp. Jeg gravde først den sørligste halvdel. I sentrum av gropa lå en 20 cm bred, sterkt ildskjørnet samling av stein i kullholdig jord. To av steinene var typiske kokstein, de øvrige var rødsprengte bruddstein. Langs bunnen av gropa lå det litt kull og klumper med lysebrun leire som ikke var brent (kull- og jordprøve). Bunnen av gropa lå på skaberget, kfr. plan. Leirklumper av samme type har eieren også sett andre steder på gården. Leirlaget må ha en geologisk forklaring. Denne gropa kan ha vært en kokegrop. Det ble ikke funnet noe i den som kan datere bruksfasen.

5 m sørøst for grop 1 lå et ildsted (2) som eieren pekte ut. Her lå et kraftig kullag, ca. 0,8 m i diam. og 0,10 m dypt. Langs bunnen var det bevart stykker

Vi skal søke om å
få kullprøven fra ild-
sted 2 datert, høst 1975.
Eieren vil selv betale
for prøven.

av forkullede stikker. (Kullprøve.) Bunnen av ildstedet lå også her på skaberget, kfr. plan.

Det ble heller ikke funnet noe i dette ildstedet.

Disse kullflekkene hadde eieren blitt oppmerksom på under jordarbeid. De kan ha ligget 0,2 - 0,3 m ? under overflaten og må være rester etter en boplass som etter funnene i området å dømme enten kan være fra steinalderen eller fra jernalderen. Gårdsnavnet og gravfeltet på Frøyshov tyder på at gropene er del av et gårdskompleks fra jernalderen. Denne gård har ligget høyt og fritt med utsikt mot Nordfjorden.

Gravfeltet på Frøyshovåsen er registrert, kfr. ØK c. j. 049.5-3 og tilhører Frøyshov. Sør for gravfeltet og noe lavere ned ble det for 10 - 12 år siden på hytteeier Oddvar Wolls eiendom og 9 m ovenfor og øst for hans hytte funnet et hellekammer. Det lå øst - vest orientert og var ca. 1,5 x 1 m stort og dekket av 0,2 m overjord. Over kammeret lå to store dekkheller.

Rund dette lå en steinring av rundkamp, ca. 10 m i diam. Ca. 5 m sør for steinringen lå likeledes en steinrekke i halvsirkelform ? Begge sirklene var dekket av jord, men eieren fant dem ved å slå med en spade. Steinene skal han ha brukt i en mur. Steinene i kammeret, bortsett fra i østveggen, ble også brukt til mur. Det ble ikke gravd til bunns i kammeret. Eieren hadde funnet røtter etter et stort bjørketre nede i kista. (Opplyst av ^{Oddvar} Torbjørn Woll.)

Torbjørn Slåtto, som hadde meldt om et muret kammer til Oldsaksamlingen, viste meg stedet. Tilfeldigvis var hytteieren der og kunne fortelle det hele.

På en terrassekant og med utsikt til Nordfjorden ligger det noen uregelmessige forhøyninger, orientert nord - sør, på delet mellom hytteeier Oddvar Woll og Snorre Andersens hyttetomt, men mesteparten på førstnevntes eiendom. I dag kan det ikke sees noen hauger her, bare noen uregelmessige forhøyninger. Langs terrassekantens innside ligger det i dag en avlang forhøyning, ca. 25 m lang og 0,3 m høy, som forsvinner ned i skråningen på Wolls eiendom. Eieren Snorre

Andersen fortalte at da han bygde hytta, gikk det en nord - sør-gående grøft på flaten innenfor brinken. Denne er gjenfylt. Den kan etter beskrivelsen å dømme ha vært en hulvei, som vi jo ofte finner i forbindelse med gravfelt. Et snitt gjennom terrenget her ville muligens gi en avklaring av dette ?

Oddvar Woll viste meg hvor han hadde funnet kammeret, som lå i skråningen på nedsiden av brinken. Jeg besluttet å grave meg ned til bunnen, som han mente lå urørt. Bare østveggen skulle være tilbake av kammeret, som han hadde gjenfylt etter å ha tatt de flate hellene som var ca. 0,05 m tykke. Muren fant jeg meget raskt. 0,4 m av det øverste laget besto av den gjengylte jorden. De øvrige 0,3 m besto av sandholdig jord som nevnt ovenfor. Snittet som ble tatt av muren var 1,10 m bredt, orientert nord - sør. Ifølge eieren var kisten orientert øst - vest. Den besto av 0,05 m tykke heller som var lagt oppå hverandre, kfr. foto. Muren var 0,7 m dyp, og bunnen lå på berget. Det ble ikke funnet noe i den "antatte" bunnen ved denne undersøkelsen. Hellene i muren var flate skiferheller mellom 0,2 og 0,5 m i diam. og pent oppmuret. En av de to hellene som lå over kisten var ca. 0,7 x 1 m stor og 0,05 m tykk. Den andre var blitt borte.

Likeledes var det vanskelig å danne seg noe bilde av steinringene, fordi steinene var borte. I den sørligste haugen fant jeg ingen fortsettelse av den steinringen eieren nevnte hadde ligget her. Det er derfor vanskelig å avgjøre hvordan det har sett ut. I forhøyningen hvor kammeret har ligget, ville muligens en sjakt tvers over denne nærmere klargjøre konstruksjon og dermed tolkning. Da jeg ikke ØK kart over området på museet, er de dessverre ikke nedtegnet

Av Torbjørn Slåtto fikk jeg likeledes opplyst at det var funnet kull på Øvre Moe, Ringerike s. & pgd. ved pløyning på et jorde. Johan Fjellstad, som bodde i nærheten, eller Torbjørn Slåtto kunne påvise stedet. Jeg fikk dessverre ikke tid til å undersøke denne opplysning.

Privatadresser: Oddvar Woll, Erik Mogensøns gt. 1 A,
Oslo 5.

Snorre Andersen, Evald Ryhsgt. 16,
oppg. 1, III etg.

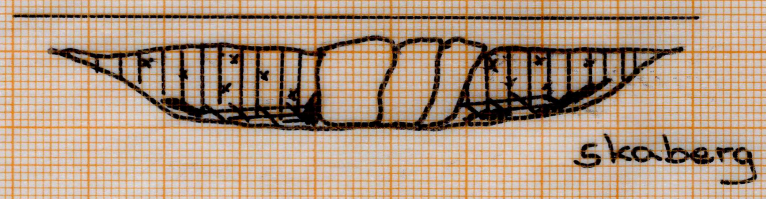
Oslo, 5. september 1975.

Anne Aure Bagøien

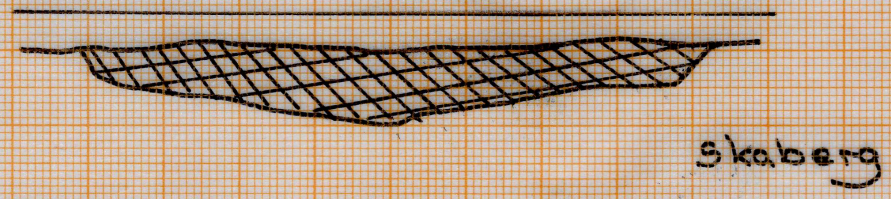
Anne Aure Bagøien

Onsaker. gnr. 220. Ringenike s. og p.g.d.
Buskerud.

grop 1

ildsted 2

▨ kullholdig jord

▤ skjørbrentstein

▩ trekullag

m. 1:10

Anne Aune-Baggien 23/8-75

Onsaker
Hole s., p., k., Buskerud.

Laboratoriet for Radiologisk Datering
adr. Fysisk Institutt, NTH
Trondheim

D A T E R I N G S R A P P O R T

Betalt av

Oppdragsgiver: Herr Torbjørn Slåtto, Onsaker, Røyse.

Prøvens art, opprinnelse og beskaffenhet:

Trekull fra Onsaker i Røyse, Ringerike s. og pgd., Buskerud.
Prøven er hentet fra et ildsted.

Oppdragsgiverens merke på prøven: Ildsted 2

Laboratoriets referanse: DF 716, T-2008

Forbehandling av prøven:

Prøven ble behandlet med fortynnet saltsyre (5ml/100ml) for å fjerne mulig innhold av karbonater. Videre ble den behandlet med fortynnet natriumhydroksydoppløsning (5g/100ml) for å fjerne mulig innhold av humussyrer.

Dateringsmetode:

Overføring av prøvens carbon til karbondioksyd ved forbrenning i oxygen. Registrering av C-14 innholdet i proporsjonalteller.

Datert del av prøven:

Hele prøven

Dateringsresultat: Alder 1700 ± 50 år regnet fra nåtid (1950)

Med prøvens alder forstås her den tid som er medgått siden opptagelsen av biogent kullstoff opphørte. Den ovenfor anførte feilgrense representerer et standardavvik slik som det defineres i statistikken (standard deviation), og dette innebærer at det vil være ca. 2/3 sannsynlighet for at prøvens virkelige alder faller innen denne feilgrense. Det oppførte standardavvik tar ikke hensyn til eventuelle feil ved prøvematerialet, og heller ikke til eventuell feil i halveringstiden for C-14, som er forutsatt 5570 år.

Datering utført under ledelse av:

Dato: 24.november 1975

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Steinar Gulliksen

Reidar Nydal

Til Oldsakssamlingen, Oslo 1.

Under den undersökelsen som Oldsakssamlingen foretok her på Onsaker på forsommeren ifjor ved Anne Aure Bagöien kom vi inn på spørsmålet om en kullstoff-datering av en av de tre trekull-funnstedene. Hun mente at det var usikkert om dette funnet vilde bli prioritert og ^{menke} at det i allfall vilde ta atskillig tid. Fordi jeg i nærheten av undersøkelsesstedet har funnet ting fra flere ulike tidsperioder var jeg personlig interessert i at C-14 datering ble utført og helst så snart som mulig. Jeg tilbød meg derfor å bekoste prøven.

Den 24/11 75 fikk jeg tilsendt resultatet av prøven fra Fysisk Institutt, N.T.H., Den viste en alder av 1700 år \pm 50 år, regnet fra 1950. Det fulgte med en faktura på kr. 600.-, et belöp som jeg har sendt Norges Almenvitenskapelige Forskingsråd.

Först nå er jeg blitt oppmerksom på at jeg alene står som oppdragsgiver for undersökelsen. Det er heller ikke nevnt at resultatet også er sendt Oldsakssamlingen. Jeg er derfor i villrede om jeg skal foreta meg mer i sakens anledning.

Med hilsen

Torbjørn Skattho